

YOSHLAR O‘RTASIDA O‘LKASHUNOSLIKNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI

Axborot-bibliografiya xizmati raxbari

Tojiumarova Madinaxon

Annotatsiya: Mazkur maqolada yoshlar o‘rtasida o‘lkashunoslikni rivojlantirishning dolzarbligi, uning vatanparvarlik tarbiyasidagi o‘rni, madaniy xotirani shakllantirishdagi ahamiyati, shuningdek, globallashuv sharoitida yoshlarni begona madaniy ta’sirlardan asrashdagi roli yoritilgan. Maqolada o‘lkashunoslikni yoshlar orasida ommalashtirishning zamonaviy va innovatsion yo‘llari ham ko‘rsatib berilgan. Shuningdek, ta’lim tizimi, OAV va jamoat tashkilotlari hamkorligida o‘lkashunoslik faoliyatini rivojlantirish bo‘yicha takliflar ilgari surilgan. Maqola yoshlar tarbiyasida milliy qadriyatlar va tarixiy ongning o‘rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: o‘lkashunoslik, yoshlar, vatanparvarlik, milliy qadriyatlar, madaniy xotira, tarixiy meros, globallashuv, ta’lim, zamonaviy texnologiyalar, innovatsion usullar.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar zamonida yoshlarning dunyoqarashi kengaymoqda, ularning hayotga, dunyoviy qadriyatlar va madaniyatga munosabati yangicha tus olmoqda. Biroq ana shunday sharoitda o‘zlikni anglash, milliy qadriyatlarga tayanib yashash, tarixiy-madaniy merosni chuqur his etish kabi masalalar dolzarb ahamiyat kasb etadi. Aynan shu jihatdan olganda, o‘lkashunoslik yoshlar tarbiyasida beqiyos o‘ringa ega bo‘lib, ularni o‘z yurtining tabiiy boyliklari, tarixiy obidalari, madaniy merosi, milliy urf-odat va an’alarini bilishga undaydi. O‘lkashunoslik bu – Vatanga muhabbat, ajdodlarga hurmat, tarixga sadoqat va kelajakka mas’uliyatni tarbiyalaydigan kuchli ijtimoiy-ma’naviy vositadir.

O‘lkashunoslik va vatanparvarlik o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik

Vatanparvarlik yoshlar qalbida sun’iy ravishda shakllanmaydi. Bu tuyg‘u avvalo, insonning o‘z yurtini, uning tabiati, tarixi, geografiyasi, madaniyati haqida bilimga ega bo‘lishi orqali paydo bo‘ladi. O‘lkashunoslik ana shu bilimlarning manbai sifatida xizmat qiladi. Yoshlar diyorimizdagi qadimiy shaharlar, tarixiy shaxslar, muqaddas zaminlar haqida o‘rganar ekan, ularda o‘z yurtiga nisbatan chuqur hurmat, g‘urur va muhabbat hissi shakllanadi. Masalan, yosh avlodning Sohibqiron Amir Temur, Mirzo Ulug‘bek yoki Alisher Navoiy kabi ulug‘ siymolar haqida keng tasavvurga ega bo‘lishi ularni ham tarixga daxldorlik ruhida kamol topishlariga xizmat qiladi. Bu esa o‘z navbatida, yurt tinchligi, ravnaqi yo‘lida mas’uliyatli fuqarolarni yetishtirishga zamin yaratadi.

O‘lkashunoslik – milliy xotirani saqlash va mustahkamlash vositasi

Har bir xalq o‘zining tarixiy xotirasi bilan barhayotdir. Bu xotira esa asosan o‘lkashunoslik orqali avloddan-avlodga o‘tadi. O‘lkashunoslik yoshlarni o‘z xalqining qadimiy yodgorliklari, milliy bayramlari, urf-odatlari, an’analari, xalq og‘zaki ijodi, toponimik nomlari bilan tanishtirish orqali ularning madaniy ongini boyitadi. Shu orqali ular

20-May, 2025-yil

xalqining qanday yo‘llar bilan bu kunlarga yetganini anglaydi, o‘zini shu tarixning davomchisi deb biladi. Misol uchun, Samarqand, Buxoro, Termiz, Xiva kabi shaharlarimizdagi tarixiy yodgorliklar nafaqat me‘moriy obidalar, balki xalq xotirasining timsoli sifatida yoshlar ongida chuqur iz qoldiradi. O‘lkashunoslik – bu unutilayotgan madaniy kodlarni qayta kashf etish va yosh avlod ongi orqali ularni yana uyg‘otish vositasidir.

O‘lkashunoslikni yoshlar orasida ommalashtirishning samarali yo‘llari

Bugungi kunda yoshlarning o‘lkashunoslikka bo‘lgan qiziqishini oshirish uchun zamonaviy, interaktiv va innovatsion yondashuvlar muhimdir. Avvalo, maktab, kollej va oliy o‘quv yurtlarida o‘lkashunoslik fanini alohida modul sifatida joriy etish, o‘quv dasturlariga tarixiy-geografik sayohatlar, muzeylarga tashriflar, madaniy tadbirlar orqali boyitilgan interaktiv darslar kiritish zarur. Shuningdek, yoshlar uchun o‘lkashunoslik to‘garaklari, viktorinalar, ilmiy-ijodiy tanlovlar, madaniy ekspeditsiyalar tashkil etish ularning shu sohadagi bilim va ko‘nikmalarini mustahkamlaydi. Bundan tashqari, raqamli platformalar orqali (mobil ilovalar, virtual ekskursiyalar, AR/VR texnologiyalar asosida ishlab chiqilgan darsliklar) yoshlarning o‘lkashunoslikka bo‘lgan e‘tiborini kuchaytirish mumkin. Internet va ijtimoiy tarmoqlarda tarixiy joylar, madaniy obidalar haqida qisqa videoroliklar, intervyular, interaktiv xaritalar e‘lon qilish orqali keng auditoriyani jalb etish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘lkashunoslik – yoshlarni madaniy begonalashuvdan asraydigan omil

Zamonaviy dunyoda yoshlar ko‘pincha xorijiy madaniyatlar, begona qadriyatlarga ko‘r-ko‘rona ergashish orqali o‘z milliyligini yo‘qotish xavfi ostida qolmoqda. Ayniqsa, internet orqali global madaniyatning kuchli ta‘siri ostida yoshlarning dunyoqarashi o‘zgarishi mumkin. O‘lkashunoslik esa bunday salbiy oqimlarga qarshi milliy ong, mustahkam iymon, tarixiy bilim va madaniy immunitetni shakllantirish orqali javob beradi. O‘z yurtining boy tarixi, madaniy merosi, qadriyatlari bilan faxrlanadigan yosh hech qachon o‘zligini unutmaydi, begonalashmaydi. U jamiyatdagi o‘z o‘rnini anglaydi va kelajak uchun javobgarlikni his etadi. Demak, o‘lkashunoslik – bu yoshlar ongida madaniy barqarorlikni ta‘minlaydigan kuchli tarbiyaviy vositadir.

XULOSA

Yuqoridagilardan kelib chiqib aytish mumkinki, o‘lkashunoslik yoshlar uchun shunchaki bilim emas, balki hayotiy pozitsiyadir. Bu yo‘nalishni rivojlantirish orqali biz faqatgina madaniy merosni saqlamaymiz, balki yosh avlodni intellektual, ijtimoiy va ma‘naviy jihatdan yetuk shaxslar sifatida voyaga yetkazamiz. Shunday ekan, barcha ta‘lim muassasalari, madaniy-ma‘rifiy markazlar, jamoat tashkilotlari, mahalliy hokimiyatlar va OAV o‘z faoliyatida o‘lkashunoslikni yoshlar orasida keng targ‘ib etish, bu borada samarali tashabbuslar va loyihalarni amalga oshirishga alohida e‘tibor qaratishlari zarur. Chunki millat kelajagi yoshlar qo‘lida, yoshlar qalbiga esa o‘lkashunoslik orqali Vatanga sadoqat urug‘ini qadash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1.Zunnunov, H. O‘lkashunoslik asoslari. – T.: O‘zbekiston, 2016.
- 2.Qodirov, M., To‘ychiyev, M. O‘lkashunoslik asoslari va ta’lim tizimidagi o‘rni. – T.: Fan va texnologiya, 2021.
- 3.Yo‘ldoshev, Q. Milliy qadriyatlar va yoshlarda vatanparvarlik tuyg‘usi. – T.: Ma’naviyat, 2019.
- 4.Rashidov, B. Globallashuv va milliy o‘zlikni anglash muammolari. – T.: Ijtimoiy fikr, 2020.
- 5.Pedagogik ensiklopediya. – T.: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2022.

